

Plattformen er beliggende syd for Dammosgård, Damvej 145, hvor Ringvejen møder Damvej.
Die Plattform befindet sich südlich von Dammosgård, Damvej 145, wo Ringvejen auf Damvej trifft.
The platform is located south of Dammosgård, Damvej 145, where Ringvejen meets Damvej.

Fotograf | Morten Hilmer | mortenhilmer.dk
Se filmen www.store-vildmose.dk
Sieh die Filme www.store-vildmose.dk
Watch the film www.store-vildmose.dk

Vildmoseporten
– et egns og oplevelsescenter
Vildmoseporten viser i den gamle trælade en permanent fotoudstilling i "Mosekonens Land", der fortæller historien om naturen, historien, råstoffet, landbruget og livet i Store Vildmose gennem tidene.

Vildmoseporten
– ein Heimat- und Erlebniszentrum
In der alten Holzschuene des Heimat- und Erlebniszentrums Vildmoseporten ist eine permanente Fotoausstellung mit dem Namen "I Mosekonens Land" eingerichtet. Hier kann man etwas über die Natur, die Geschichte, den Rohstoff, die Landwirtschaft und das Leben im Moor Store Vildmose im Laufe der Jahrhunderte erfahren.

Vildmoseporten
– exhibition and adventure
In the old wooden barn, Vildmoseportens permanent photo exhibition "Mosekonens Land" (The Misty Moor) tells you the story of the scenery of Store Vildmose, its history, raw materials, farming and life on the moor in general throughout time.

STORE VILDMOSE

Natur | Historier | Kunst

Højmose | Hochmoor | Raised bog

Højmosen begyndte sin vækst som mose for 3.600 år siden, og på nutidens våde mosearealer vokser den endnu. Da mosen var størst, var den med sine 60 km² landets største højmose.

Das Moor begyndte sin udvikling som Moor for 3.600 år siden – og i den daglige våde mosearealer breder den sig videre ud. I sin blomstertid havde den en størrelse på 60 km², og var dermed det største Hochmoor i Danmark.

The bog started growing into a bog 3.600 years ago – and in the wet bog area of today, it keeps growing. At the height of its growth, the bog spanned 60 square kilometres and was the biggest raised bog in the country.

Smalbladet kæruld | Das Schmalblättrige Wollgras | Common cottongrass

Store Vildmose indledte sin første mosedannelse omkring 1.600 år f.Kr. I tidens regnfulde klima begyndte den i forvejen fugtige bund at forsumpe i moser og kær.

Die erste Moorbildung im Moor Store Vildmose begann ungefähr 1.600 Jahre v. Chr. Im regenreichen Klima begann, der im Vorfeld schon feuchte Boden, zu versumpfen, und es entstanden Moore und Moortümpel.

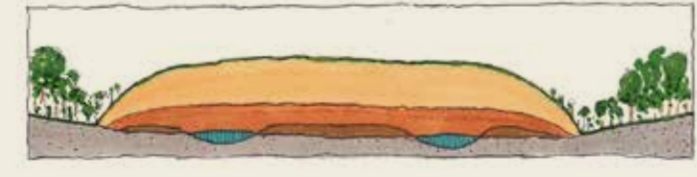
The bog Store Vildmose first began turning into a bog around 1600 BC. In the rainy climate, the already humid bottom developed into bogs and pools.

Området sumper til. Tørvemossen sphagnum gror i våde næringsfattige miljøer.

Das Gebiet versumpfen, und Das Torfmoos Sphagnum wächst in den nährstoffarmen Lebensräumen.

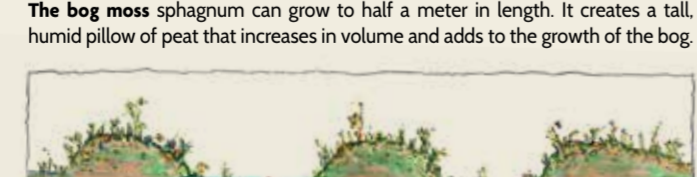
The area humidifies. The bog moss sphagnum grows in wet, deoxidised environments.

Tørvemossen sphagnum kan blive ca. en halv meter lang. Den danner en høj fugtig tørvæpude, der år for år vokser i volumen og dermed også mosens vækst. Da sphagnum holder på regnvand i sine celler, er tørvæpuden som en stor våd svamp.

Das Torfmoos Sphagnum kann ungefähr einen halben Meter lang werden. Es bildet ein hohes, feuchtes Torfkissen, das Jahr für Jahr an Volumen zunimmt und damit das Wachstum des Moores fördert.

The bog moss sphagnum can grow to half a meter in length. It creates a tall, humid pillow of peat that increases in volume and adds to the growth of the bog.

Højmosen er et barskt miljø at leve i for dyr og planter: vådt, næringsfattigt og surt. Overfladen består af fugtige lave højler og tørre tuer. Kun 12 planter kan vokse her.

Das Hochmoor ist ein rauher Lebensraum für Tiere und Pflanzen: feucht, nährstoffarm und sauer. Nur 12 Pflanzen haben sich darauf spezialisiert hier zu wachsen.

The raised bog is a tough environment for animals and plants: wet, innutritious and acidulous. Only twelve plants are so specialized that they thrive here.

Mette Rehné

Kunstner
Mette Rehné har malet 4 store malerier, som fantasi og fortælling om Store Vildmose. "Med disse fire malerier håber jeg at hjælpe til med at skabe magiske oplevelser og blik for det særlige liv, som hersker her i Store Vildmoses utrolige landskab," Mette Rehné.

Die Künstlerin
Mette Rehnés vier große Bilder sind eine Fantasie und eine Geschichte vom Moor Store Vildmose. „Ich hoffe mit diesen vier Malereien dazu beizutragen magische Augenblicke zu schaffen, und den Blick für das besondere Leben, das hier in der unglaublichen Landschaft von Store Vildmose herrscht, zu schärfen.“ Mette Rehné.

Artist
Mette Rehné has painted four big narrative paintings about Store Vildmose. "With these four paintings, I hope to help create magical experiences and open people's eyes to the special form of life in Store Vildmoses incredible landscape," says Mette Rehné.

Interreg North Sea Region CANAPE
EUROPEAN UNION
JAMMERBUGT KOMMUNE
PINDSTRUP
BRØNDERSLEV KOMMUNE

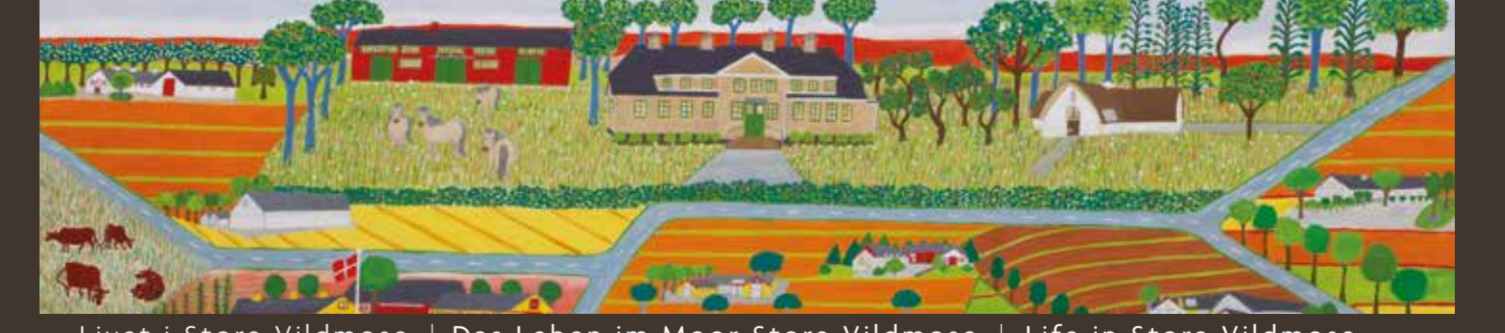
EU CANAPÉ projekt om genopretning af mosens sammen med Nederlandene, Belgien, Tyskland, England.
EU CANAPÉ-Projekt zur Wiederherstellung des Moores zusammen mit den Niederlanden, Belgien, Deutschland, England.
EU CANAPÉ project to restore the bog together with the Netherlands, Belgium, Germany, England.

Mosen er farverig | Das Moor ist farbenfroh | The Moor is Colourful

Høsten af mosen | Die Ernte des Moores | Harvesting the Moor

Livet i Store Vildmose | Das Leben im Moor Store Vildmose | Life in Store Vildmose

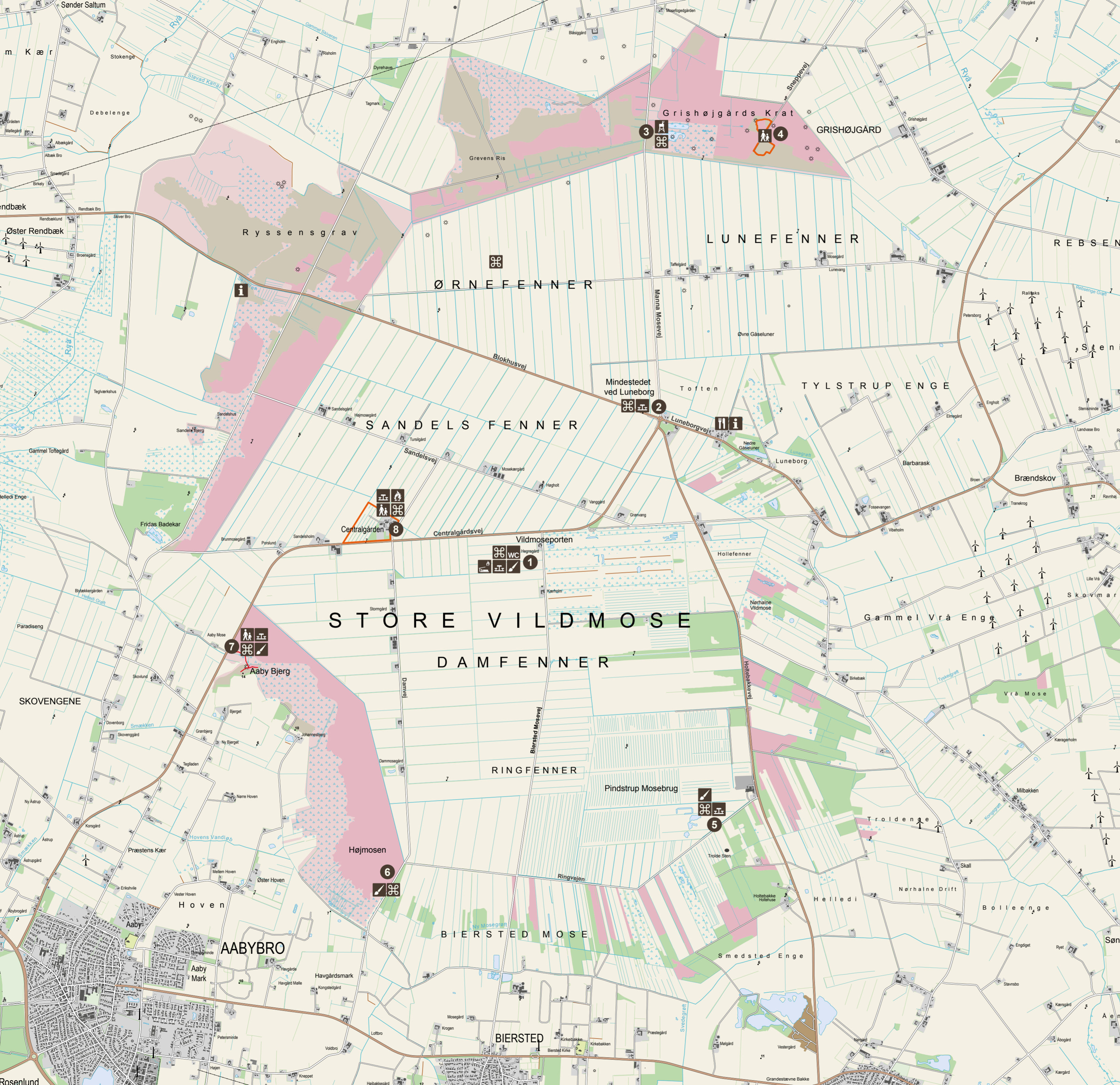
Vejen gennem mosen | Der Weg durch das Moor | The Road through the Moor

Store Vildmose
Her i vildmarken smelter natur og historie sammen. Oplev højmose med gående våde flader og trædesten fra oldtiden. Landskabet fortæller historien om forandringen af mosens vildmark til jordbrug. Tag på oplevelse og find alle historierne i Store Vildmose.

Hier in der Wildnis schmelzen Natur und Geschichte zusammen. Erleben Sie das Hochmoor mit dem schwankenden schlüpfrigen Untergrund und den altertümlichen Trittsteinen. Die Landschaft erzählt Geschichten über die Veränderung des Moores von einer Wildnis in ein landwirtschaftlich nutzbares Gebiet. Gehen Sie auf Entdeckungsreise und finden Sie alle Geschichten im Moor Store Vildmose.

Nature and history merge here in the wilderness. Experience the raised bogs with boggy wet surfaces and stepping stones from ancient times. The landscape tells the story of the change from wilderness to farmland. Go on an expedition and find the stories in Store Vildmose.

På besøgsstederne i Store Vildmose finder du de mange fortællinger om mosen. God fornøjelse derude.

An den Informationsposten im Store Vildmose können Sie viel über das Moor. Viel Vergnügen draußen im Moor.
 At the visitor's centres in Store Vildmose, you will find many stories about the moor. Enjoy.

- 1** Vildmoseporten: Indendørs udstillinger. Åben i sommerhalvåret. www.vildmoseporten.dk
 Vildmoseporten: Ausstellungen. Im Sommerhalbjahr geöffnet. www.vildmoseporten.dk
 Vildmoseporten: Indoors exhibitions. Open in the summer season. www.vildmoseporten.dk
- 2** Mindestedet Lüneburg: Under 2. Verdenskrig styrtede et engelsk bombefly ned lige midt i Store Vildmose. Scan koden og hør lyden fra flyet.
 Die Gedenkstätte Lüneburg: Während des 2. Weltkrieges stürzte ein englischer Bomber mitten im Moor Store Vildmose ab. Hören Sie das Geräusch des Flugzeugs.
 Memorial in Lüneburg: During World War II, a British bomber crashed in Store Vildmose. Hear the sound of the airplane.
- 3** Udkigstårn, Grishøjgårds Krat: Oplev skovbevokset tørvemose, søer og et rigt fugleliv. Husk din kikkert.
 Aussichtsturm, Grishøjgårds Krat: Erleben Sie das waldbedeckte Torfmoor, Seen und eine reiche Vogelwelt. Denken Sie an Ihr Fernrohr.
 Tower, Grishøjgårds Krat: Experience the wooded peat moor, its lakes and variegated bird life. Remember your binoculars.
- 4** Grishøjgårds Krat, Snejpevej: Følg de afmærkede stier ved Grishøjgårds Krat. Ruten er på 1,2 km.
 Grishøjgårds Krat, Snejpevej: Folgen Sie den markierten Wanderwegen bis Grishøjgårds Krat.
 Die Strecke ist 1,2 km.
 Grishøjgårds Krat, Snejpevej: Follow the marked trails at Grishøjgårds Krat. The route is 1.2 km.
- 5** Pindstrup Mosebrug: På de store marker med bar mosejord ser du, hvordan Pindstrup Mosebrug høster spagnum til pottemuld.
 Pindstrup Peat Farming: Auf den großen Feldern mit nackten Moorböden kann man sehen, wie Pindstrup Mosebrug Spagnum für die Produktion von Blumenerde erntet.
 Pindstrup Mosebrug: In the big fields of moorland soil you may see how Pindstrup Peat Farming harvests sphagnum for potting compost.
- 6** Platform med udsigt over højmosenatur: Oplev vildmarkens storslåede natur.
 Plattform mit Blick auf die Natur des Hochmoores: Erleben sie die überwältigende Natur der Wildnis.
 Platform with view of the Scenery of the Raised Bog: Experience the splendid scenery of the wilderness.
- 7** Trædesten. Gå på trædestenene, der blev lagt omkring år 250, så man kunne krydse den sumpede moseflade. Bevægelsehæmmede har adgang til trædestenene ad en træbro.
 Trittskive: Betreten Sie Trittskive, die Jahre 250 angelegt worden sind, damit man das sumpfige Moor überqueren konnten. Personen mit eingeschränkter Mobilität können die Trittskive über eine Holzbrücke erreichen.
 Stepping Stones: Walk on the stepping stones that were laid out around 250 AD so people could cross the swampy moor. Visitors with a motor handicap have access to the Stepping Stones via a wooden bridge.
- 8** Centralgården: På Centralgården og 19 staldgårde isolerede man i 1935 kvæg mod den dødelige kvægtuberkulose. Få historien om mosens opdyrkning og se den store mindesten på pladsen. Der er bålsted, borde og bænke, så du kan nyde din madpakke under åben himmel.
 Vandretur: Følg den afmærkede sti på 2 km med de 13 broer. Se bøgetæerne med deres "taer".
 Der Hof Centralgården: Auf dem Hof Centralgården und den anderen 19 Höfen isolierte man 1935 Rinder vor der tödlichen Rindertuberkulose. Erfahren Sie alles über die Kultivierung des Moores und besichtigen Sie den großen Gedenkstein auf dem Platz.
 Centralgården: At Centralgården and at 19 stables, cattle were isolated in 1935 from the deadly contagious bovine lung plague. Get the story of the cultivation of the moor and see the memorial on the site.
- 9** Kunstner fortæller historien: Fire malerier af Mette Rehné fortæller om naturen, kulturhistorien og livet i mosen. Se hvor på kortet.
 Kunst im Moor Store Vildmose: An vier Orten sind große Bilder der Kunstmalerin Mette Rehné zu sehen, auf denen die tausendjährige Natur, Geschichte und Leben des Gebietes interpretiert werden.
 Art in Store Vildmose: In four places, you will find artist Mette Rehné's paintings that interpret the nature, history and life in the area through millennia.

Hvis du vil vide mere om Store Vildmose?

- Werden Sie über Store Vildmose mehr erfahren? Do you want to know more about Store Vildmose?
- 9** Vildmosemuseet i Brønderslev: www.bkmuseer.dk/vildmosemuseet
 Vildmosemuseet i Brønderslev: www.bkmuseer.dk/vildmosemuseet
 The Vildmose Museum in Brønderslev: www.bkmuseer.dk/vildmosemuseet
 - 10** Egnsamlingen i Saltum: www.egnsamlingen.dk
 Egnsamlingen i Saltum: www.egnsamlingen.dk
 The local exhibition in Saltum: www.egnsamlingen.dk
 - 11** Moselauget i Moseby: www.moselaug.dk
 Moselauget i Moseby: www.moselaug.dk
 The Moor Guild: www.moselaug.dk

